

**Roger Manvell
Heinrich Fraenkel**

HEINRICH HIMMLER

VIATA SINISTRĂ A ȘEFULUI SS-ului
ȘI AL GESTAPOULUI

Traducere din limba engleză de Dan Criste

Redactor: *Ioana Bârzeanu*

Tehnoredactor: *Rodica Boacă*

Copertă: arh. *Daniel Munteanu*

Credit foto copertă © Photoland/Corbis Images

Titlul original: *Heinrich Himmler. The Sinister Life of the Head of the SS and Gestapo*
Copyright © by Roger Manvell and Heinrich Fraenkel 1965

© 2011, reeditare 2013 Toate drepturile asupra acestei ediții
sunt rezervate editurii MEDITAȚII.

Contact: C.P. 41-128
Tel./Fax: 021.222.83.80
E-mail: editura@meteorpress.ro

Distribuție la:
Tel./Fax: 021.222.83.80
E-mail: carte@meteorpress.ro
www.meteorpress.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
MANVELL, ROGER

Heinrich Himmler : viața sinistră a șefului SS-ului și al Gestapoului /
Roger Manvell, Heinrich Fraenkel ; trad.: Dan Criste ; red.: Ioana Bârzeanu. -
București : Meditații, 2010

Bibliogr.

Index

ISBN 978-606-92034-3-9

I. Fraenkel, Heinrich
II. Criste, Dan (trad.)
II. Bârzeanu, Ioana (red.)

94(430.1) Himmler,H.
929 Himmler,H.

Cuprins

Introducere	5
I Tinerețea castă	13
II Reichsführer SS	34
III Elita	59
IV Rivalii secreți	103
V Soluția finală	167
VI Mâinile fermecate	219
VII Sclavul puterii	235
VIII Autodemascarea	281
<i>Anexa A: Referirile lui Adolf Eichmann cu privire la Himmler</i>	<i>306</i>
<i>Anexa B: Procesul de la Frankfurt din 1964-1965</i>	<i>310</i>
Note	312
Bibliografie selectivă	340
Index	344

Introducere

Acest studiu despre Heinrich Himmler completează trilogia biografiilor dedicate de noi principalelor personaje care l-au ajutat pe Hitler să fondeze și să controleze cel de-al Treilea Reich. În ultimii ani, dorința generală de a înțelege natura exactă a acestui regim și caracterul indivizilor care l-au creat a devenit și mai presantă, din moment ce atât Germania, cât și restul lumii au reușit să depășească, în mare măsură, șocul produs asupra omenirii întregi de naziști, care fie au paralizat, fie au inhibat judecata lucidă în timpul și imediat după război. Dacă germanii au trebuit să se împace cu ei înșiși în calitatea lor de membri ai unei societăți care i-a permis lui Hitler să câștige controlul asupra statului și să impună o formă modernă de tiranie ce avea să acopere în cele din urmă aproape întreaga Europă, celelalte puteri europene și Statele Unite ale Americii au trebuit să-și cerceteze și ele conștiința pentru a afla în ce măsură au consimțit la consolidarea dominației lui Hitler.

Când am scris aceste biografii, ca și cealaltă carte a noastră, intitulată *The July Plot (Complotul din iulie)*, în care analizăm mișcarea germană de rezistență cu slăbiciunile, dar și cu atuurile sale, scopul nostru a fost să descoperim, atât cât ne stătea în putere, caracterul celor care au contribuit la nașterea nazismului și să analizăm toate datele cunoscute despre ei. Suntem împotriva interpretării senzaționale care-i clasează pe Hitler, Göring, Goebbels și Himmler pur și simplu ca „monștri”, termen folosit în general de presa populară pentru a-i deosebi pe acești oameni atât de detestați, de noi înșine, liniștindu-și astfel cititorii. Cert este însă că acești „monștri” și colegii lor circulau de ceva vreme nestingheriți atât în societatea germană, cât și în cea

europeană. Ei erau priviți cu simpatie sau cu antipatie, erau disprețuiți sau temuți, acceptați din punct de vedere social sau ocoliti ca și ceilalți politicieni, diplomați sau militari. Conducătorii naziști nu pot fi eliminați din societate doar pentru că este mai agreabil sau mai convenabil să-i considerăm astăzi în afara hotarelor umanității. Miile de bărbați și femei care au lucrat cu ei au fost, în cea mai mare parte, admiratori sau colegi benevoli ai acestora, în vreme ce europenii și americanii cu influență, care fie i-au susținut în mod activ, fie i-au tolerat ca pe un rău necesar în politica europeană care nu trebuia să fie contracarat prin nicio demonstrație de forță, nu se deosebesc foarte mult de cei care i-au aclamat cu multă energie pe străzi.

Așa cum remarca Alan Bullock în admirabila biografie dedicată lui Hitler, Partidul Nazist nu a avut o filozofie politică; concepția despre putere a membrilor lui era aceea că ea reprezintă ceva ce trebuie câștigat prin toate mijloacele imaginabile, indiferent de aspectele morale implicate. Lipsit de orice scrupul în manipularea conducătorilor politici ai altor țări, Hitler a exploatat slăbiciunile acestora și a profitat cu nerușinare de simțul tradițional al valorilor în diplomație cu care ei erau înzestrați. Această lipsă de scrupul nu este nicidecum ceva neobișnuit în multe activități ale oamenilor. Ba tocmai geniul său imoral a fost acel aspect al caracterului lui Hitler care a stârnit admirația și simpatia maselor populare între 1933 și 1938, atât în interiorul, cât și în afara Germaniei.

Natura regimului și a reacției publice față de acesta a fost rezultatul direct al caracterului oamenilor care l-au creat. Deși acest lucru este valabil, într-un anumit sens, pentru toate regimurile, în istoria recentă, niciunul nu a fost edificat cu atâta precipitare și superficialitate ca al Treilea Reich al lui Hitler. Și politica, dar și administrația au fost plăsmuite în mare parte ca rezultat al capriciilor individuale ale diversilor lideri și al deciziilor instinctive, luate la întâmplare, în funcție de starea de spirit a momentului sau de necesitatea urgentă de a păcăli un adversar. Suferințele poporului german și cele pe care acestea le-a produs altora în urmă cu 20 de ani* au fost în mare măsură

* Prima ediție a cărții a apărut în 1965. (n. trad.)

rezultatul psihologiei personale a lui Hitler și a celor trei bărbați ale căror vieți am încercat să le reconstituim și să le interpretăm.

În fiecare caz, am încercat să abordăm misiunea scrierii acestor biografii cu cât mai puține prejudecăți cu putință. Am prezentat în schimb evoluția lui Goebbels, Göring și Himmler de-a lungul copilăriei și adolescenței lor; am arătat cum au ajuns să intre în Partidul Nazist și am discutat despre contribuția particulară avută de aceștia în perioada formării lui. Cu greu s-ar fi putut găsi trei oameni mai diferiți ca ei din punctul de vedere al temperamentului și al originii sociale, dar și al rolului particular jucat în susținerea lui Hitler în anii în care acesta a deținut puterea. A fost o experiență profundă și, uneori, tulburătoare să refacem cursul cunoscut al istoriei Germaniei dintre 1923 și 1945 și s-o interpretăm așa cum a fost ea concepută și, în mare măsură, cum a fost de fapt creată de acești oameni care au format, fiecare la nivele diferite, un imperiu individual după propriul chip în interiorul imperiului mai vast creat de Hitler.

Noi suntem de părere că cei 12 ani de dominație nazistă în Europa reprezintă un avertisment la fel de clar pentru viitorul omenirii ca și explozia celor două bombe atomice deasupra orașelor Hiroshima și Nagasaki. Naziștii sunt cei care ne-au obligat până la urmă să folosim forța împotriva lor atunci când provocarea constituită de acțiunile lor a devenit prea scandaloașă ca să mai poată fi tolerată. Însă mult prea mulți oameni au aprobat la vremea respectivă poziția lor, sau îi regretă și în prezent, pentru ca noi să credem că avertismentul a fost recepționat într-o manieră mai mult decât superficială de lumea în ansamblul ei. Numai din acest motiv ni se pare necesar să spunem povestea vieții acestor oameni fără prejudecăți sau emfază, cu scopul de a arăta cât mai exact cu putință ce anume i-a făcut pe conducătorii unei mari țări să se comporte așa cum s-au comportat și, înainte de toate, ce anume au ei în comun cu noi, ceilalți, care afirmăm acum cu atâta ușurință că îi detestăm.

Pentru Heinrich Fraenkel a fost o experiență grăitoare să discute în Germania despre caracterul și acțiunile lui Himmler – sau, de multe ori, despre lipsa de acțiune – cu bărbați și femei care au fost nevoiți să conlucreze îndeaproape cu el. Când am

pregătit această biografie, ca și pe cele ale lui Goebbels și Göring, ne-am dus, ori de câte ori a fost posibil, la sursele directe de informații. Am fost de asemenea ajutați foarte mult de fiica lui Himmler, Gudrun, și de fratele lui, Gebhard, care continuă să-i păstreze o pioasă amintire. Le este încă foarte greu să împace imaginea omului pe care-l cunoșteau atât de bine cu imaginea publică a lui Himmler, inspirată de o teamă și de o ură devenite universale. Misiunea noastră a fost să încercăm să realizăm această împăcare, să încercăm să înțelegem de ce acest om simplu și modest a devenit un criminal în masă convins de corectitudinea fundamentală a acțiunilor sale.

Contribuția lui Himmler la teoria și practica nazismului a fost aceea a unui pedant conștiincios, care și-a dorit dintotdeauna să fie militar, dar a ajuns polițist. Scurta lui carieră de comandant operativ de la sfârșitul războiului s-a dovedit a fi un dezastru total, dar nu și pentru el, căci a trebuit să fie convins să-și dea demisia. Referindu-ne însă în termeni stricți, cariera lui Himmler de șef al poliției lui Hitler a fost un succes triumfător, și s-ar putea afirma că nazismul și-a găsit cea mai practică și deplină modalitate de exprimare în activitățile represive ale forțelor secrete comandate de Himmler. În timpul războiului, activitatea desfășurată de SS și Gestapo a devenit de departe arma cea mai sigură folosită de Hitler în exercitarea tiraniei sale. Prelungirea acestei activități în sfera exterminării în masă cu scopul de a împlini falsul vis al purității rasiale i-a obsadat atât pe Himmler, cât și pe conducătorul său, ceea ce a făcut ca sistemul să devină greu de stăpânit. Acesta a fost distrus în cursul masacrelor experimentate pe alte popoare din ordinul direct al lui Himmler. Moartea s-a sufocat din cauza propriilor sale excese.

Făcând o neobișnuită grupare a ambițiilor potrivnice care l-au înconjurat și l-au izolat treptat pe Hitler în ultima perioadă de demență a dominației sale, puterea lui Himmler a fost cea mai subtilă, a lui Göring, cea mai expansivă, iar a lui Goebbels, cea mai trâmbitată. Contribuția zgomotoasă a lui Goebbels a fost aceea a eternului șef de campanie care voia să fie recunoscut ca dictator al vieții civile a Germaniei, în vreme ce Hitler controla războiul. Firea lui schimbătoare și egocentrică reclama satisfacția

procurată de aparițiile publice constante și de lingușelile permanente; îi plăcea să fie în centrul unui vârtej, să fie tot timpul în acțiune. Voia înainte de toate să fie recunoscut, atât de Hitler, cât și de poporul german, ca al doilea om ca importanță în cel de-al Treilea Reich, omul indispensabil pus de Hitler să se ocupe de treburile statului.

Pentru Göring, eșecul Luftwaffe a însemnat sfârșitul perioadei sale de glorie în calitate de cea mai populară și mai pitorească figură a regimului nazist, jovialul as al aerului. Când exaltat, când deprimat din cauza dependenței sale de medicamente, și el avea nevoie să se simtă indispensabil și să aibă satisfacția obținerii unui număr nesfârșit de funcții în stat de la stăpânul pe care îl venera cu atâta teamă, încât avea să frizeze până la urmă panica. Deprimat de eșecul Luftwaffe, Göring s-a consolat îndreptându-și treptat atenția spre marea sa colecție de artă, creată prin daruri, prin achiziții și mai ales prin jafuri, până când, la sfârșitul războiului, a atins o valoare estimată la 30 de milioane de lire sterline. În ciuda ieșirii sale treptate din grațiile lui Hitler, el a rămas până în ultimele zile succesorul nominal al Führerului; puterea lui reală a scăzut după 1943 în ochii tuturor, mai puțin ai lui însuși, din momentul în care a început să fie tot mai delăsător și să se implice din ce în ce mai puțin în conducerea războiului sau a economiei.

A rămas ca Himmler, idealistul fără idealuri, omul cel mai neîncrezător, dar și cel mai pedant din ierarhia nazistă, mereu nesigur de sine, dar mereu combativ și însetat de putere, să acumuleze în secret puterea supremă de a controla Germania. Privită din perspectiva acestuia, tragedia personală a lui Himmler a constat în aceea că, deși gândul de a deține puterea îi plăcea atât de mult, el s-a dovedit cu totul incapabil să o folosească în scopuri pozitive din clipa în care a dobândit-o. Aceasta a rămas o povară pe umerii săi și o sursă constantă de neliniște. Deși simpla mențiune a numelui său provoca teroare în rândul a milioane de oameni, el însuși era speriat până la timiditate, rămânând fără grai dacă Hitler îl muștra. S-a ascuns în spatele autocrației sale, pierzând orice putere de inițiativă în fața unor personalități mai puternice sau mai perseverente decât el, mai ales a celor

de care a ajuns să depindă, cum ar fi Heydrich, Schellenberg sau Felix Kersten, maseurul său, singurul om care-l putea scăpa de crampele stomacale cronice, amplificate de îngrijorare și dispare. Și totuși, spre sfârșit, Himmler a fost cel care a deținut majoritatea atuurilor rămase în mâinile Germaniei naziste și care a fost considerat de mulți drept succesor sigur în cazul prăbușirii lui Hitler.

Cu cât aflăm mai multe despre caracterul și comportamentul acestor oameni, cu atât mai extraordinar ni se pare faptul că, cu mai puțin de un sfert de veac în urmă, ei ar fi devenit, sub Hitler, stăpâni peste Europa, având la mână o mare parte a lumii. Și totuși, după cum știm cu toții, așa s-a întâmplat. Nouă ni se pare că, acum, cel mai bine este să privim această pagină neagră de istorie ca pe un avertisment. În noua noastră lume sunt multe state noi și multe națiuni cu o existență mai veche care nu au acea autodisciplină înăscută de a se opune afirmării unor oameni cu un caracter asemănător liderilor naziști și nici accedării lor facile sau rapide la putere. Câteodată, asemenea oameni nu sunt ușor de cunoscut în profunzimea lor decât atunci când este prea târziu. Așa au stat lucrurile cu siguranță în cazul lui Himmler. La început, Hitler părea un fanatic absurd, Goebbels, un afectat orator popular, Göring, un maimuțoi agreabil, iar Himmler, o nulitate. Totuși, niciunul dintre ei nu s-a dovedit a fi ceea ce părea la început, căci, dacă ar fi fost așa, nu ar fi cucerit niciodată doar prin inteligența proprie puterea supremă într-o țară așa de mare.

Când am scris această serie de biografii, scopul nostru a fost deci să analizăm acele calități particulare pe care le-au avut ei și oamenii pe care i-au ales spre a-i servi. De asemenea, cauzele eșecului lor final sunt la fel de semnificative și de interesante ca și explicația succesului lor inițial. Într-un interval de numai opt ani, ei au cunoscut ascensiunea de la un statut lipsit de importanță și o sărăcie relativă la cel de stăpâni absoluți ai Germaniei. Doisprezece ani mai târziu, erau morți și cu totul discreditati. Povestea lor este unică în istoria modernă, ea petrecându-se nu în cine știe ce perioadă de anarhie din trecut, ci în plin secol XX.

Heinrich Fraenkel a întreprins numeroase vizite în Germania ca să facă cercetări pentru această carte. A discutat cu mulți oameni, unii dintre ei membri proeminenți ai SS-ului ori foști membri ai staffului lui Himmler care au cerut să rămână anonimi. Datorită caracterului metodic al lui Himmler, o mare cantitate de documente private, corespondență oficială și note secrete a supraviețuit și se păstrează în diverse arhive oficiale indicate de noi. În ultimii doi ani, au ieșit la lumină multe date noi din documente capturate și predate recent de statul american Arhivelor Federale Germane de la Koblenz. Aceste dosare, alături de altele, au fost studiate, iar ceea ce a reieșit din ele a contribuit la închegarea acestui portret al lui Himmler.

Deși acesta este primul studiu biografic amănunțit dedicat lui Himmler, trebuie să spunem că suntem profund recunoscători lui Gerald Reitlinger, ale cărui cercetări privind activitățile SS-ului și exterminarea evreilor din Europa, pe care le-a făcut cunoscute în cele două cărți ale sale, intitulate *The Final Solution (Soluția finală)* și *The SS (SS)*, ne-au fost indispensabile prin faptul că fac foarte multă lumină în privința lui Himmler însuși. Studiul despre Himmler realizat de Willi Frischauer ne-a fost de asemenea de ajutor cu o serie de amănunte, deși cartea lui este dedicată cel puțin în aceeași măsură organizației SS și activităților acesteia, cât lui Himmler, omul.

Am beneficiat de un ajutor prețios din partea lui Gudrun Himmler, fiica lui Himmler, și a lui Gebhard Himmler, fratele mai mare al acestuia, ca și din partea fostului general SS Karl Wolff, care execută în prezent o condamnare pronunțată împotriva sa în procesul de la München, fiind vizitat în câteva rânduri de Heinrich Fraenkel. Dintre ceilalți care ne-au oferit cu amabilitate informații semnificative amintim pe: contele Schwerin von Krosigk, ministrul de finanțe al lui Hitler, dr. Otto Strasser, care l-a angajat pe Himmler ca asistent în perioada de început a activității desfășurate în partid, dr. Werner Best, care, în timpul celui de-al Treilea Reich, a ajuns guvernator al Danemarcei, Lina Heydrich, văduva fostului lider SS, Josef Kiermaier, garda personală a lui Himmler, Doris Mähner, una dintre secretarele

lui Himmler, dr. Riss, președintele Tribunalului din Erding, și colonelul Saradeth, ambii foști colegi de școală cu Himmler la München, dr. Otto John, Irmgard Kersten, văduva lui Felix Kersten, maseurul lui Himmler, precum și colonelul L. M. Murphy și căpitanul Tom Selvester, ofiterii britanici care au răspuns de Himmler după arestarea acestuia. Trebuie de asemenea să mulțumim pentru generosul ajutor acordat de personalul Bibliotecii Wiener din Londra și în mod special de doamna Ilse Wolff, precum și de angajații Arhivelor Federale Germane de la Koblenz (în special dr. Boberach), ai Institutului de Istorie Contemporană din München (în special dr. Hoch), ai Centrului de Documentare de la Berlin, ai Rijnsinstituut voor Oorlog Documentatie de la Amsterdam (în special dr. De Jong) și ai Institutului pentru Victimele Holocaustului al Crucii Roșii Internaționale, cu sediul în Arolsen (în special dr. Burckhardt). Am vrea să mulțumim încă o dată doamnei M. H. Peters, care a îndeplinit misiunea dificilă a dactilografierii manuscrisului acestei cărți.

ROGER MANVELL